

Solna den 1 oktober 2009

Till
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Dyslexiförbundet FMLS yttrande över departementspromemorian Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (Ds 2009:25)

Dyslexiförbundet FMLS lämnar härmed följande yttrande över rubricerad departementspromemoria. Dyslexiförbundet FMLS är ett handikappförbund som organiserar personer med funktionshindret läs- och skrivsvårigheter/dyslexi och matematiksvårigheter/dyskalkyli samt bevakar och tillvaratar deras intressen. Vi har i yttrandet koncentrerat oss på de områden i betänkandet som rör dessa funktionsnedsättningar.

Skolverket har angivit att cirka 6-8 procent av eleverna i grundskolan har svåra läs- och skrivsvårigheter. Man räknar med stöd av olika screeningsundersökningar med att 4-5 procent av skoleleverna har dyslexi. Beträffande dyskalkyli är både diagnos och förekomst av mer osäker natur.

Inledande synpunkter

Det är angeläget att man i den kommande lagtexten använder begreppen funktionsnedsättning och funktionshinder på ett riktigt och konsekvent sätt.

Socialstyrelsen har antagit den av WHO rekommenderade nomenklaturen enligt ICF med följande definitioner: ”Funktionsnedsättning är en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

Funktionshinder är en begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.”

Vi uppmanar departementet att man ansluter sig till detta internationellt vedertagna språkbruk även inom skolans verksamhet och i skollagen.

1.2 Hänvisning till internationella åtaganden

Sverige har under 2008 ratificerat FN-konventionen ”Om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning”. Trots detta saknas i hänvisas i förslaget inte till detta nya åtagande. Vi har inte heller i promemorian kunnat finna några resultat av de nya åtaganden som ratificeringen av denna konvention innebär.

1.5 Övergripande mål.

Vi delar skollagsberedningens syn på att kunskapsuppdraget ligger till grund för skolans verksamhet. Vi anser dock att texterna i för liten omfattning beskriver hur elever med olika

funktionsnedsättningar skall stödas för att kunskapsmålen skall uppnås – med anpassningar, lärverktyg, stöd, läromedel mm.

1.7 Begreppet tillgänglighet saknas i skollagen

Vi saknar övergripande skrivningar om nödvändigheten av att skolan är anpassad och tillgänglig för sina elever. Funktionsnedsättningar tenderar i texten att bli personliga egenskaper och det miljörelaterade perspektivet på funktionshinder är svagt i promemorian. Begreppet tillgänglighet är en central del av handikappolitiken och handlar om den betydelse miljön har för att elever med funktionsnedsättning skall kunna bli delaktiga. Tillgänglighet innefattar anpassning, bemötande, fysisk miljö, information, läromedel, lärverktyg, undervisningsmetoder och pedagogik.

1.9 FN:s barnkonvention - särskild hänsyn till barnets bästa

FN:s Barnrättskommittés förslag till åtgärder bör beaktas i det fortsatta arbetet med en ny skollag.

2.7 Skolhälsa

Vi gläder oss åt det framlagda förslaget, där elevhälsan på skolan får en starkare ställning. Det är bra att de olika yrkesrollerna såsom skolläkare, kurator osv. nämns i lagstiftningen. Detta stärker det konkreta innehållet i elevhälsan.

Vi saknar dock befattningen specialpedagog i uppräknningen. I förslaget framförs att skolan skall ha ”specialpedagogisk kompetens”. Det räcker enligt vårt förmenade inte att skolan har speciallärare och/eller ordinarie lärare med specialpedagogisk kompetens för att hålla godtagbar standard. En specialpedagog har en specifik utbildning för att sammanväga undervisning, elevhälsa, specialpedagogik och skolans lärande miljö till en helhet som gagnar den enskilde eleven.

3. Begreppet Lärverktyg måste innefatta alternativa verktyg

Elever med läs- och skrivsvårigheter är i behov av stöd för att nå fastställda kunskapsmål. Stöd i form av alternativa verktyg, alternativ pedagogik, extra insatser och anpassning. Alternativa verktyg kan vara talsyntes, ljudningsprogram, e-böcker och stavningskontroller i svenska och engelska. Alla elever ska ha tillgång till de alternativa verktyg de behöver i den vanliga klassrumsmiljön.

3.2 Begränsning av elevers möjlighet till optimal kunskapsutveckling

Förslaget om att särskilt stöd ska ges till elever som befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, kan tolkas som att elever endast har rätt till stöd upp till godkändnivå, vilket tyvärr sker i alltför stor omfattning idag. Vi föreslår att ordet ”minst” tas bort i texten.

9.6 Undantag vid betygsättningen

Vi är inte nöjda med det förslag som framlagts om att undantag vid betygssättningen kan göras endast i grundskolan och vid sättandet av slutbetyg i åk 9. Detta är en allvarlig försämring. Denna undantagsregel måste gälla i alla skolformer och i alla årskurser. Se förslag till ny skollag kapitel 9. 19 §.

18. Kommunal vuxenutbildning

Det specialpedagogiska stödet i vuxenutbildningen är ett bristområde. Vuxenutbildning är för våra medlemsgrupper en mycket viktig verksamhet, eftersom där ges en andra chans efter en havererad grundutbildning. I den fortsatta beredningen, bör man fokusera på hur

lagen kan utformas så att vuxenstuderande med funktionsnedsättning får det stöd och den anpassning de behöver.

26. Överklagande

Vi är positiva till det förslag som lagt och som stärker den enskildes rätt till extra stöd och insatser i skolan, när behov föreligger på grund av funktionsnedsättning. Vi har dock erfarenhet av att många elever trots svårigheter inte får något åtgärdsprogram. Det föreligger då således inte något beslut som kan överklagas. Även i andra fall kan föreliggande svårigheter att utskilja om beslut fattats och i så fall av vem. Förslaget bör enligt vår mening ytterligare belysas ut rättslig synpunkt för att skapa en klar och tydlig konstruktion, som verkligen kan fungera som ett stöd för eleven och dennes vårdnadshavare.

Vi föreslår utöver vad som framförts i denna promemoria att en ny bestämmelse bör införas i skollagen liknade den som gäller för socialtjänsten och inom vården; Lex Sarah och Lex Maria.

En Lex skOla skulle ge anställda inom skolans värld skyldighet och möjlighet att anmäla till rektor eller skolhuvudman när man uppmärksammar att ett barn far illa i skolan och inte får det stöd och de möjligheter barnet har rätt till.

För Dyslexiförbundet FMLS

Sven Eklöf, kanslichef